

Urmas Reinsalu vastuskiri Kreeka kolleegile Stavros Kontonisele

30.08.2017. Justiitsminister Urmas Reinsalu saatis täna Kreeka kolleegile Stavros Kontonisele vastuskirja, mis puudutab osalemist 23. augustil toimunud üleeuroopalisel totalitaarsete ja autoritaarsete režiimide ohvrite mälestuspäeval.

Hea kolleeg!

Suur tänu Teile kirja eest, millega Te teatasite oma eemalejäämisest 23. augusti üleeuroopalise kõigi totalitaarsete ja autoritaarsete režiimide ohvrite mälestuspäeva üritusest. Mul on kahju, et Te tegite sellise otsuse, aga ma tänan Teid otsuse põhjaliku põhjendamise eest. Lubage mul aga mitte nõustuda Teie argumentidega, mille tõite oma keeldumise põhjenduseks.

Ma ei taha siinkohal laskuda põhjalikku arutelusse 20. sajandi Euroopa ajaloo üle. Seda on teinud ja teevad ka edaspidi paljude riikide ajaloolased, sotsiaal- ja poliitikateadlased ning filosoofid. Meie oleme poliitikud ja meie töö on kaitsta väärtusi ja vourusi. Meie väärtusteks on inimõigused, demokraatia ja õigusriik, millele mina ei näe alternatiivi. Sellepärast olen ma vastu ükskõik millisele ideoloogiale ja sellest ajendatud poliitilisele liikumisele, mis neid väärtusi eitab või mis võimule pääsenuna jalge alla tallab. Selles mõttes ei ole vahet natsionaalsotsialismil, fašismil või kommunismil. Kõik need ideoloogiad kuulutasid oma õigust oma sõgeda tulevikuvisioni nimel hävitada terveid rahvaid ja ühiskonnakihte ning kuulutada teisi alaväärtuslikeks ja utoopilisse tulevikku mitesobivateks, keda seetõttu tuli kas ümber kasvatada, sundida virelema ilma lootuseta paremale tulevikule või nad hoopis elamiskõlbmatuile kõnnumaadele ümber asustada.

Eriti oluline peab meile kui justiitsministritele, kelle ülesandeks on seista õiguse ja õigluse eest, olema inimsusvastaste kuritegude hukkamõistmine. Selleks oleme me kohustatud hoolimata sellest, millised olid nende kuritegude toimepanemise eesmärgid ja vaatamata sellele, kes olid nende kuritegude ohvrid. Igal inimesel on hoolimata oma nahavärvist, rahvusest, tegevusalast või majanduslikust toimetulekust õigus inimväärsel elule demokraatliku õigusriigi kehtestatud raamides. Selle õiguse võtsid miljonitelt oma alamatelt ja kodanikelt, aga ka vallutatud riikide kodanikelt ja alistatud rahvaste liikmetelt, kõik totalitaarsed diktatuurid, olgu siis natsionaalsotsialistlik või fašistlikud ja kommunistlikud.

Meie riikide saatus 20. sajandil on olnud erinev. Eestis ei pea olema ajaloolane selleks, et teada, mis juhtus Kreekas natsionaalsotsialistliku okupatsiooni ajal. Ainult üks näide. Louis de Bernières'i romaan Kapten Corelli mandoliin on tõlgitud ka eesti keelde ja selle põhjal vändatud filmi on näinud tuhanded mu kaasmaalased. Aleksander Solženitsõni Gulagi arhipelaag tõlgiti kreeka keelde varsti pärast selle ilmumist 1974. aastal. Kindlasti olete Te seda lugenud. Võib-olla on Teile aga huvitav teada, et oma raamatu lõpetas Solženitsõn Eestis, kus ta suvitas Arnold Susi kodutalus. Seal oli Solženitsõn KGB silma alt rohkem ära kui Venemaal, kus teda tunti. Arnold Susiga oli Solženitsõn kohtunud sealsamas Gulagi arhipelaagis, millest ta kirjutas. Ta oli sinna saadetud ainult sellepärast, et ta oli Eesti Vabariigi minister. Kommunistlik NSV Liit okupeeris Eesti ja Eesti Vabariigi valitsuse liikmeks olemine oli kommunistliku salapolitsei silmis kuritegu. Susi mõisteti kaks kuud pärast seda, kui NSV Liit koos lääneriikidega oli võitnud natsionaalsotsialistliku Saksamaa, Gulagi vangilaagrisse. Kogu tagasi pääses ta alles 15 aasta pärast. Tal oli õnne. Kümned tema kolleegid Eesti Vabariigi kõigest valitsustest mõrvati Gulagis või surid seal nälja, haiguste ja ebainimlike elutingimuste tõttu.

Mõistagi oli Solženitsõni raamat Eestis Nõukogude okupatsiooni ajal keelatud.

Erinevalt Kreekast on Eestil kahe okupatsiooni, kahe totalitaarse diktatuuri võimu all elamise kogemus. 1940. aastal okupeeris NSV Liit Eesti, 1941. aastal tulid siia natsionaalsotsialistid ja 1944. aastal jätkus kommunistlik okupatsioon. Oma riigi ja rahva kogemuse valgel vaidlen ma vastu Teie väitele selle kohta, et kommunismis oli ka midagi head. Jah, NSV Liit mängis otsustavat rolli natsionaalsotsialistliku Saksamaa purustamisel, kuid Punaarmee ei vabastanud Ida-Euroopat selleks,

et varem natside poolt okupeeritud riigid ja rahvad saaksid oma tulevikku ise määrata. Seda ei juhtunud ei Ida-Berliinis, seda ei juhtunud ka Tallinnas. Kreeka kodusõda lõppes 1949. aastal. Samal aastal küüditas kommunistlik režiim Eestist ligi kaks protsenti elanikest ainult sellepärast, et nad üksiktalupoegadena ei olnud nõus kaasa lööma kommunistlikus põllumajanduseksperimendis ja kolhoosi astuma. Seda lisaks nendele mitmekümnele tuhandele, kes olid vangistatud ja Gulagi vangilaagritesse või sundasumisele saadetud juba varem; ning neile järgnesid veel mitu tuhat inimest, kes vangistati kuni 1950. a. keskpaigani.

Ehkki Stalini surm lubas enamikul ellujäänutel kodumaale pöörduda, ei tähendanud see, et kommunismist oleks saanud inimnäoline. Mina olen neljakümneaastane, kuid lõpetasin põhikooli veel NSV Liidu okupatsiooni ajal. Ma tean, millest ma räägin. Võib-olla tuleb Teile üllatusena, et üks iseenesestmõistetavusi Euroopa majanduse toimimise alusena, eraomandus, oli sel ajal NSV Liidus keelatud. Ning vaba ettevõtlus oli kriminaalkuritegu.

Ma tean, millest ma räägin, kui ma ütlen, et kommunistlikule ideoloogiale ei ole võimalik rajada vabadust, demokraatiat ja õigusriiki. Me ju teame, et seda on proovitud kõigil mandritel peale Austraalia. On proovitud punase erinevates toonides ja mitmesuguste rahvuslike loosungite all. Alati on see lõppenud majandusliku katastroofi ja õigusriigi järk-järgulise hävitamisega. Kuid on maid ja rahvaid, kelle kommunismi õppetunni hinnaks on olnud miljonid inimohvrid. See ei tohi korduda.

Vabaduses ja demokraatias on igaühel õigus religioossetele või ideoloogilistele veendumustele, mis ei kutsu üles teiste inimeste hävitamisele ning kukutama kehtivat korda vägivallega. Teistsugune on meie vahekord süütute ohvritega. Ohvrile ei ole vahet, kas ta mõrvati aaria rassi parema tuleviku nimel või sellepärast, et ta kuulus ühiskonnaklassi, kellele polnud kommunismis kohta. Me peame mälestama kõiki totalitaarsete ja autoritaarsete diktatuuride ohvreid, millele kutsub meid üles [Euroopa Parlamendi 2009. aasta 2. aprilli resolutsioon Euroopa südametunnistusest ja totalitarismist](#) [1] ning millest lähtuvalt mälestasime me tänavu totalitaarsete ja autoritaarsete režiimide ohvreid Tallinnas.

Lisan kirjale Euroopa Parlamendi 2009. aasta 2. aprilli resolutsiooni Euroopa südametunnistusest ja totalitarismist.

Lugupidamisega

Urmas Reinsalu

Eesti Vabariigi justiitsminister

Allikas URL:

<https://www.ekei.ee/et/uudised/urmas-reinsalu-vastuskiri-kreeka-kolleegile-stavros-kontonisele>

Lingid:

[1] <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2009-0213+0+DOC+XML+V0//ET>